

Budapest.

52. szám.

1892. deczember 24.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona s
A HAZAI TANÍTÓK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE

XXVII. évfolyam.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KONCSEK LAJOS.

KIADÓ:

HEISLER J.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz
(lakik: **Budapest, II. ker. Csalogány-utca 34. szám**);
előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz **HEISLER J.**, kö- és
könyvnyomdatulajdonoshoz, (Budapest, várkert-rakpart 1. sz. alá) küldendők.

BUDAPEST, 1892.

HEISLER J., kö- és könyvnyomdatulajdonos kiadása.

Minták az **ÁLLÓIRÁS**-hoz és

álló-irással előirt gyakorlati

REFORM-IRKÁK

jelentek meg

RIGLER JÓZSEF EDE

csász. és kir. udv. papírnemü-gyárában

BUDAPESTEN.

(Mintakészlet 47 krajczár beküldése után bérmentve küldetik.)

Továbbá megjelent: a nagym. m. kir. vallás-
és közoktatásügyi miniszter 1503/1892. sz. alatt
kelt rendeletével használatra engedélyezett

MÉRTANI RAJZFÜZETEK

ponthálózatban előrajzolt mintákkal az elemi és
középközi iskolák részére. — Egy teljes készlet 10
füzetből áll s füzetenként 3 krért kapható:

Rigler József Ede

csász. és kir. udvari papírnemü-gyárának városi raktáraiban

V. Erzsébet-tér 19. sz. és IV. kecskeméti-utca 13. sz.

Gyártelep: VI. Rózsa-utca 55. sz.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő: **KONCSEK LAJOS.**

Laptulajdonos: A „Népnevelők Budapesti Egyesülete“.	Kiadó: HEISLER J. II. ker. várkert-rakpart 1. sz.
Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 „ Negyed évre 1 „ Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronként 10 krral számítatnak. — Kéziratok nem küldetnek vissza. —	A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz: Budapest II. Osalogany-utca 34. sz., előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz: Heisler J., kő- és könyvnyomdatulajdonoshoz (II. ker., várkert-rakpart 1. sz. alá) küldendők.

TARTALOM: A magyar nemzeti népnevelés fejlődésének akadályairól. (Vége.) Winkler Ágoston. — Új pénzünk ismertetése. (Vége.) Léderer Abrahám. — Tárca. Követendő példa. Sárkány. — Egyesületi élet. Az ungmegyei ált. néptanítóegylet szobranci jkőréből. Buda i István. — Könyvismertetés. Volák Lajos. — Adakozások a közp. iroda czéljaira. Kurz S. — Külföldi tanügy. — Iskolai értesítők. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

A magyar nemzeti népnevelés fejlődésének akadályairól.

Nagyobb községekben, hol nagyobb az értelmiség, az iskolából kilépett gyermekek mindig hallanak magyar szót s a szülők is sarkalják őket a magyar beszédre s ők gazdagítják magyar nyelvi ismereteiket. A kisebb községek legtöbbszörében két, sokszor csak egy ember képviselvén az értelmiséget, befolyása a népre elenyészőleg csekély s ily helyeken a gyermekek magyar nyelvi tanulása csak addig tart, míg iskolába járnak, ott tehát a tanító hat, illetve kilencz évi fáradságának gyakorlati haszna elvész. — Ennek egyedüli oka abban rejlik, hogy az iskolából kilépő gyermekeknek nem nyújtunk s a mai körülmények mellett nem is nyújthatunk módot és alkalmat magyar nyelvbéli ismereteik bővítésére, gyarapítására.

Iskolai könyvtárakat kellene sürgősen felállítani oly könnyű irányú magyar művekből, melyeket az idegen ajkú, magyarul beszélő falusi gyermek is haszonnal olvashatna. Ezekből gyarapítaná az iskolából kilépő gyermek magyar nyelvi ismereteit, megerősödnék hazafias gondolkodásban s így jelleme is erősebb alapot nyerne.

Ez idő szerint ilyen művekkel nem rendelkezünk, mivel a mi szegény gyermekirodalmunkban található művek legtöbbször oly czifra nyelvezettel van írva s oly hosszúra nyújtva, hogy a magyar gyermek sem érti meg és a mi még rosszabb, a hosszadalmas olvasmányoktól olyan olvasási csömört kap, melyből csak nehezen gyógyul ki. S ezeket a sokszor németből fordított gyermekműveket nálunk oly áron vesztegetik, hogy szegény ember be nem szeresheti.

Mi egyszerű nyelvezettel írott, kiválóan magyar irányú, rövid elbeszélések, jellemrajzok, mesék s adomákból álló velős és olcsó gyermek-

műveket teljesen nélkülözünk. — Ilyeneknek megjelenését tegyék lehetővé a magyar állammal vállvetve, a magyar nyelv terjesztését oly nagy áldozatokkal és szép sikerrel előmozdító egyesületeink jutalomdíjak kitűzése által. — Ilyen iskolai könyvtárakkal lehet csak biztos alapját megvetni a magyar népkönyvtáraknak.

A felvidék legtöbb községe szegénysége miatt nem képes kised-óvó-intézeteket felállítani, ott tehát okvetetlenül mindenütt állami óvodákat kellene létesíteni. — Ezen intézetek fontos támaszai az elemi iskoláknak minden tekintetben. — Itt tanulják a kicsinyek játszva a magyar nyelvet, itt fejlesztik értelmüket, itt szoknak rendhez, tisztasághoz és a szegény szülők nyugodtan végezhetik a mezőn munkájukat, mert nem nyugtalanítja őket az a félelem, hogy gyermeküket otthon valami szerencsétlenség éri, vagy hogy az játékból hazukat felgyújtja.

Nálunk a társadalom a legujabb időkig a népoktatásügyért úgy látszik kicsinylésből nem lelkesült és érette keveset is tett. — Pedig a népiskola a nemzet életében igen fontos szerepet játszik. — A nép műveltségét csakis a népiskolák után lehet helyesen megítélni. A népiskola fontosságát elismerik korunk legnagyobb férfjai is. Így hazánk nagy fia: Kossuth Lajos és Jókai Mór. — Kossuth Lajos, Rónai Ferencz néptanítóhoz 1881. évi augusztus hó 4-én intézett levelében a többi között azt mondja: „Ne kicsinyelje Ön néptanítói állását. Nagyon magas állás az az emberiség fejlődésének processusában. A legmagasabb.“

Jókai Mórnak híres mondása eléggé ismeretes: „Magyarországot még egyszer meg kell hódítani a magyar nemzet számára s ez a hadviselés a néptanítókra vár.“ A nagy államférfiak egyike, Bismarck a nagy német-francia háború után egy alkalommal így nyilatkozott: „Die Franzosen wurden durch die deutschen Schulmeister geschlagen.“ Mily szép elismerés ily nagy államférfiútól s mily jellemző a német népoktatásügyre.

De a népiskola fontosságát bizonyítgatni felesleges is, mindenki tudja, hogy a népiskola a köznépnek egyedüli tanintézete s ha feladatát helyesen megoldja, a nép jólétét hatalmasan előmozdítja. S azonkívül nálunk a népiskolának a legfontosabb nemzeti missziója van. Nálunk a népiskolának hivatása nemcsak műveltebbé tenni a különböző nemzetiségeket, hanem azokat a magyar nemzeti műveltség által egyesíteni is. Így értelmezhetők Jókainak is fenti szavai.

A legujabb közművelődési mozgalmakból látszik, hogy nemzetünk jobbjai felismerték a népiskola nagy misszióját, de ezen mozgalomnak sokkal szélesebb körben kellene megindulnia s minden tényezőt egyesítenie. — Jelenleg a közművelődési egyesületek aránylag csekély anyagi erejük s gyenge társadalmi támogatás mellett kevesebbet tehetnek, mint a mennyit akarnának, ámbár mostani tevékenységük is igen szép eredményeket tud felmutatni.

Jókai mondásának a beteljesüléséhez s az általa említett hadviseléshez még az is szükséges, hogy a tanítók anyagi helyzetén javítsanak. Népoktatási törvényünk megalkotása óta az élet tetemesen megdrágult, de a tanítók fizetése azért sok nem-állami tanítónál még a 300 frt minimumnál most is kevesebb. — Ne legyen kénytelen mindig anyagi gondokkal küzdeni a felvilágosodás terjesztésének első terjesztője. A tanítónak, mint a nemzeti népnevelés első bajnokának, folyton művelőd-

nie kell, de sanyarú anyagi helyzetében sokszor elszigetelve a művelt világtól, falujában ezren és ezren nem művelődhetnek s a nép befolyásától éppen szegénységük folytán függetlenek nem maradhatnak. — A szegénység inkább sülyeszt, mint emel és sok fiatal tanítóból már néhány év alatt öli ki azt a lelkesedést, melyet a képző-intézetben oly nagy gonddal csepegtettek pályája iránt keblébe. A szegénység kényszeríti minden szabad idejének mellékfoglalkozásra való feláldozására s ha művelődni akar, kénytelen mellékfoglalkozásairól legalább részben lemondani és szájától az amagy is sovány falatokból elvenni. A szüntelen anyagi gondokkal való küzdelmében működése sokszor robotmunkává sülyed s a negyven évi szolgálatban megtört magyar néptanító élete alkonyán is csak folytatja az anyagi gondokkal való küzdelmet a jól megérdemelt nyugalom helyett.

Lehetne még a kir. tanfelügyelők irodaszemélyzetének szaporítását, a népiskolai tantervnek helyesbítését, az egy tanító vezetésére megállapított 80 tanuló maximális számának 60-ra való leszállítását; a nyugdíjösszegnek már a most nyugalomba vonuló tanítók részére való fel-emelését; a tanítói 40 szolgálati évnek 30-ra való leszállítását és egyebet, mint szükséges tennivalót, kérni, — de miután tanítóktól minden tekintetben és mindig csak szerénység kívántatik s önálló szabad gondolkodás jó néven ritkán vétetik, egyéb óhajoknak e sorokban nem adunk kifejezést.

Századok mulasztásait csak úgy tehetjük jóvá, ha megfelelő áldozatoktól vissza nem riadunk. — Magyar nemzeti néprevelésünk fejlődésének biztosítására milliók szükségesek, de azok nem vesznek kárba, mert hiszen, minél többet áldozunk népiskolákra, annál hazafiasabb, annál műveltebb és annál jobb lesz népünk. Ezért sohasem volna szabad a népoktatásügy fejlődésének rovására takarékoskodnunk.

Cselekedjenek a magyar állammal vállvetve főuraink, nagybirtokosaink, egyházi hatóságok s általában a művelt társadalom a nemzeti néprevelés fejlődésére s a magyar tanítók halálja s a nemzet áldása fogja kísérni tetteiket. — Sok teendő vár reájok, melyek közül ezen sorokban csak a fontosabbak vannak elősorolva. — Csakis az itt elősoroltaknak életbelépése által vethető meg nemzeti néprevelésünk biztos alapja.

A magyar tanítók ezrei naponkint azon reménnyel kelnek és nyugszanak le, hogy eljön végre a várva-várt jobb kor, mely felemeli a magyar társadalom ezen mostoha gyermekeit s nyomorgás nélküli létet biztosít nekik. S látva a magyar népoktatásügynek rövid idő alatt tett óriási haladását s látva közoktatásügyi vezérünk nagy alkotásait, hiszszük, hogy atyai gondoskodásának nemsokára sikerülni fog a tanítók anyagi helyzetének javításával is nemzeti néprevelésügyünk fejlődésének legnagyobb akadályát ledönteni.

Adja Isten!

(Vége.)

Winkler Ágoston.

Új pénzünk ismertetése.

(Előadta szerző a Népn. Bpesti Egyes. paed. szakosztályának 1892. évi decz. hó 1-jén tartott ülésén.)

VI. Átszámitás.

Az egész pénzrendszer bemutatása után a szétbontást és összevonást kell begyakorolni. pl. hány fillért tesz 18 korona, 90 húszfillér, 180 tizfillér? (1800, 1800, 1800).

Hány fillér van összesen: 3 húszkor., 4 tizkor., 6 kor. és 27 fillérben? = (10627 fillér.)

Hány koronát tesz: 90 húszfilléres, 180 tizfilléres, 1800 fillér? = (18 kor.) stb.

Valakinek kell 97 fillért fizetni, mely pénznemekben fizetheti azt ki? Fizethet 1 korona — 3 fillér; vagy 4 huszasfillér, 1 tizesfillér, 3 két- és 1 egyfillért.

45786 fillér hány huszas, tizes és egyes korona? = (22 huszas kor., 1 tizes kor., 7 korona és 86 fillér.)

Itt van egyuttal alkalom arra, hogy mértékünk és pénzünk tizedes rendszerének és a tizes számrendszernek a számolásnál levő előnyeit magyarázzuk.

VII. Az új pénznek az o. é. pénzzel való összehasonlítása.

Tekintetbe véve, hogy néhány évig a jelenlegi, t. i. az o. é. pénz még forgalomban marad, szükséges lesz az új pénznek, t. i. az arany értékű pénznek az o. é. pénzzel való összehasonlítását és átszámolását begyakorolni, a mi nagyon könnyű, a mennyiben a növendéknek itt csak egy váltószámot, t. i. a „2“-t kell emlékezetében tartania.

1 frt o. é.-ben	= 2 kor.
1 kr. o. „	= 2 fill.
4 kr. o. „	= 8 fill.
1 tizes o. é.-ben	= 2 tizes fill.
1 25 kros o. é.-ben	= 50 fillér.

Ha tehát valamiért eddig 2 frt 45 krt. o. é. kellett fizetni és az ára változatlan maradt, akkor most ugyanazért 4 kor. és 90 fillér fizetendő. Vagy pld.

Az a falusi tanító, kinek évi fizetése eddig 600 frt o. é. volt, most 1200 koronát fog kapni aranyban. (Csak azt kívánom, hogy legalább 10,000 ilyen tanítója legyen Magyarországnak.)

VII. Még néhány, a valutatörvényre vonatkozó számtani feladvány a felsőbb osztály számára.

1. Egy gr. finom ezüst 13 fillérbe kerül, mennyibe kerül 1 kgr. finom ezüst? (13,000 flir v. 130 kor.)
2. Egy gr. finom arany 3 kor. és 28 fillérbe kerül, mennyibe kerül a) 1 dekagr. b) 1 kgr? — Felelet.
a) 32 kor. 80 fillér b) 3280 kor. v. 1640 frt.
3. Mily aranyértékkel bír 1 tizes korona, ha a törvény 4. §. szerint 1 klgr. finom aranyból 328 tiz koronást vernek és ha 1 kgr. finom arany csak 3276 koronába kerül?

$3276 : 328 = 9^{81/82}$ korona.

4. Mily értékkel bír 1 kgr. nyers $900/1000$ finomságú arany, ha 1 kgr. finom arany 3280 koronába kerül és a hozzá tett réz értékét nem számítjuk?

$$\frac{3280 \times 900}{1000} = 2952 \text{ korona v. } 295.2 \text{ tiz. kr.}$$

5. Egy kgr. finom aranyból 328 tiz koronásat vernek,

a) mily nagy 328 tiz koronásnak a nyers súlya?

b) hány tizkoronás tesz 1 kgrt?

c) mily nagy egy tizkoronás súlya? — Felelet:

a) $328 : 295.2 = 1\frac{1}{9}$ krg.

b) $\frac{328 \times 900}{1000} = 295.2$ tiz kor.

c) $\frac{1000}{295.2} = 3.387$ gr.

6. Egy kilogr. ötvözött aranyból 147.6 húsz koronás arany érmét vernek, mily nagy egy húsz koronás nyers súlya?

$$\frac{1000}{147.6} = 6.775 \text{ gr.}$$

7. Egy kgr. ötvözött ezüsből 200 drb egykoronás veretik, mily nagy egy koronás nyers súlya?

$$\frac{1000}{200} = 5 \text{ gr.}$$

8. Egy kgr. tiszta nikelből 150 drb husz filléres illetőleg 333 drb tiz filléres veretik (l. a valutatörvény 15 §-át) a) mily nagy egy husz-filléres súlya; — b) mily nagy 1 drb tiz filléres súlya? Felelet:

a) $\frac{1000}{250} = 4$ gr.

b) $\frac{1000}{333} = 3.1$ gr.

9. Mennyi színezüstöt és mennyi rezet tartalmaz 1 drb korona, ha a valutatörvény 12. §-a szerint az egykoronások 835 ezredrész ezüsből és 165 ezredrész rézből állanak? Felelet:

$$\frac{835}{200} \text{ színezüstöt; — } \frac{165}{200} \text{ rezet stb.}$$

*

Magától értetődik, hogy a tanító a felsőbb osztályban az új pénz bemutatása alkalmával is fog szólni a pénz történetéről, jelentőségéről, a akcja-, nagysága-, súlyáról, a külföldi pénznemekhez: a márka, a frankhoz való viszonyáról, a valutatörvényről és ez által a számtant az ásványtannal, az alkotmánytannal, a nemzetgazdászattannal, a történelemmel és az 5. és 6. osztályú olvasókönyvvel kapcsolatba fogja hozni, mert ilyféle koncentráció által a tanítónak sikerülni fog az ifjúság lelkében sokoldalú érdeklődést keltve azt nevelőleg oktatni.

A tanítónak alkalma nyílik a pénz fogalmának megmagyarázásánál különböző szólásokat, közmondásokat és példabeszédeket is felhasználni. Így pl. a huszkoronás érmének leírásánál a tanító figyelmeztetheti a tanulókat a pénz karimáján levő felíratra: „Bizalmam az ősi erényben.”

A pénz jelentőségéről szólva, vagy más számtani feladványok megmagyarázásánál a tanító a következő közmondásokat alkalmazhatja:

„Idővel, pénzzel takarékosan kell bánni.“

„Pénz költve vész, tartva tenyész.“

„Fillérrel kimélik az aranyt.“

„Fillér is pénz“

„Ma pénzért, holnap ingyen.“

„Rosz pénz el nem vész.“ stb.

De némelykor az ilyen példabeszédek begyakorlásának furcsa eredménye lehet. Így pl. Egy tanító tanítványainak a következő példabeszédet mondta elő: „Hűséggel az ember a világ végéig vergődhetik; ez a legjobb úti pénz“ és midőn egy tanulót ezen példabeszéd utánmondására felszólította, ez a következőt mondá: Hűséggel az ember a világ végéig vergődhetik, a legjobb pedig az úti pénz.

(Vége.)

Léderer Ábrahám

TÁRCZA.

Követendő példa.

Szokása már az az embernek, de különösen tapasztalható az nálunk tanítóknál, hogy bizonyos dolgokban hasonszöri „csak“ tanítótól nem szeretünk tanácsot elfogadni. Hogy ez így van, lépten-nyomon bizonyítja a gyakorlati élet s első sorban maga az iskola. S hogy ez miért van így? Azon is sokat gondolkodtam, de nem tudtam okosabbat kisütni s elfogadtam egy jó barátomnak az érvelését, kivel e tárgyban s e tárgyról beszélgettünk. A magyarázat pszichológiai.

Nincs ugyanis nagyobb úr a tanítónál — az iskolában.

Ő ott a kis és nagy király. Amit ő mond, azt az ő kis serege minden szó, minden gondolkodás és — ami fő — minden okoskodás nélkül elfogadja, hiszi, megtanulja s alkalmazza. Ez így van tényleg az iskolában s mert ez tényleg így van, azt hiszszük az életben is így kell, hogy legyen, a minek következménye az a visszás helyzet, mely a tanítói karban itt is, ott is, majd mindenütt található. Nem tűrünk ellentmondást, nem tűrünk okoskodást, nem igen szeretjük az ellenvéleményt s képesek vagyunk megharagudni a jóbarátra, ha jó tanácsot ad, mert azt mi „jobban“ tudjuk.

Egészen másként áll azonban a dolog akkor, ha nem tanítóval állunk szemben. Annak a tanácsát elfogadjuk, annak a példáját követjük.

Ismervén ezt az állapotot, én is egy kis fikikával élek, mikor egy dologban tanácsot szeretnék adni, s egy követendő, jó példára rámutatni volna kedvem. Nem merem a saját szakállamra megtenni többféle okból. Ugy is kicsike a szegény, tán végkép elhagyna, ha kiteszem a megtépáztatásnak. Aztán meg tanító vagyok, az pedig tanító előtt — bárminő alakban jelentkezék — nem elég tekintély.

Tartok azonban a ládafiában egy hatalmas tekintélyt, egy körlevelet. Hogy mitől lesz az most jó s minek az nekünk tanítóknak?

Megmondom, hogy többféle betegséget képes gyógyítani, ha ezek még nem nagyon idült természetűek.

Nem szeretünk gyűlésekre járni, mert ott is a tanító az, aki tanít. Nem szeretünk lapot olvasni s ha ezt véletlenül megteszszük, akad egy-egy följebbvaló, aki ezt erőszakoskodásával úgyszólván megakadályozza, meghiusítja. Nem szeretünk . . . no, de minek is folytatnám? egyelőre ez is elég.

Hogy ennek a dolognak, illetve dolgoknak hibás voltára rámutathassak, kölcsön kérem a fent említett körlevelet. Nagy ember írta, okos ember írta s jó régen írta azt meg Magyarországnak általánosan ismert, mindenki által kedvelt s tekintélynek örvendő István bácsija.

Hogy német paedagógiai lapot ajánl, az itt és most mellékes; különben is, a ki az ötvenes évek paedagógiai sajtóját ismeri, az nem fog ezen csodálkozni. A fő maga az ajánlás, ennek módja s megokolása.

Tanulhat belőle az is, ki a gyűlést gyűlöli, ki paedagógiát lapból nem akar tanulni, vagy ki paedagógiai lapot látni sem akar az iskolában.

Nagyon megszívlelendő benne egy és más a jól képzett tanítókról, korszerű paedagógikai értekezésekről, meg arról, hogy mi illik, s valami a korszerű haladásról.

De szóljon ime maga a:

$\frac{6}{850}$

Körlevél.

A pestvárosi elemi Tanító Uraknak!

Hogy csak jól képzett tanítók képesek a népnevelés mezején hatatosan és czélszerűen működni, nem szenved kétséget. Ezen helyes nézet bírta rá Krombholz A. és Becker M. A. tudós férfiakat, hogy Birodalmunk székvárosában, hol kétségkívül összpontosulva van a tudományosság és műveltség, hol a felső és alsó tanodák legrendezettebbek, Bécsben a közelgő új évtől egy iskolai lapot indítsanak e czim alatt: „Der österreichische Schulbote, Wochenblatt für die vaterländische Volksschule“, melyben korszerű paedagógikai értekezések, tanmólszeri kérdések megfejtése, tanrendszer, minden koronaországbeli tudósítások, elemi iskolákra vonatkozó felsőbb rendeletek, nevelési irodalom és egyéb tanügyre vonatkozó dolgok foglaltassanak s e szerint a népnevelés és elsőrendű közoktatás terén nagy hiányt pótoljon. A Tanító Urak! alatt 2 példányban idemlékelt programmból érteni fogják, miképp a fentirt folyóiratot nélkülözniök alig lehet, épen azért hivatalosan felhivom Önöket, miszerint a „Der österreichische Schulbote“ czimű iskolai lapra akár könyvárosi, akár póstai úton előfizetni ne késsenek, annyival is inkább, hogy egész évre csak két forintba kerül s nekünk fővárosi neveőök és tanítóknak illik, hogy bebizonyítsuk, hogy a magas kormány rendeleteit megérteni és teljesíteni legszentebb akaratunk, valamint is, hogy a korszerű haladásnak meleg barátjai vagyunk.

Kik netalán általam kívánnák előfizetési megrendeléseiket megtenni, szívesen nyújtandok segédkezet.

S hogy jószellemű képezésőket a t. Tanító Uraknak könnyítsem,

kieszközlöttem a jó és olcsó könyvkiadó-társulat igazgatóságánál, hogy újévtől kezdve minden főtanító úrhoz egy magyar és egy német néplap ingyen küldessék, nemkülönbben közbenjárásomra a „Religio“ czimű folyóirat F. T. szerkesztősége megígérni sziveskedett, hogy a tanítói testület számára lapjának három példányával fog szolgálni, részemről pedig külföldi jó szellemű és tudományos nevelési német folyóirattal kívánok kedveskedni, melyek időszakonként az altanító urakkal is közlendők lesznek.

Reményilem, hogy a t. Tanítói testület ezen gondoskodásomat kedvesen veendő s ezzel engem arra ösztönzend, hogy képezési vágyát hova tovább több segédeszközökkel elősegítvén, a Tanítókarnak közülszetele, tekintélye s a közjórai befolyása napról-napra emelkedjék.

Pesten, Deczember 29-én 1850.

Mayer István s. k.
pestvárosi egyetemes reál- és
elemi tanodák Igazgatója.

*

Én ugyan nem merem remélni, hogy kedves kollegáim ezen kis tárczámot kedvesen veendik, de épen azért írtam ebbe a rovatba, a vónal alá, hogy legalább meg ne haragudjanak rám. Ha pedig mégis muszáj volna valakira megnehezíteni, ám tegyék azt meg, de István bácsival ám, mert az inkább s jobban kibírhajta, mint a szegény

Sárkány.

Egyesületi élet.

Az „Ungmegyei ált. néptanító-egyesület“ szobránczi járásköre f. évi deczember hó 2-án d. e. rendes őszi körü gyűlést tartott Sztrajn्यानban, az ottani állami népiskola egyik tantermében.

A gyűlés d. e. 11 órakor vette kezdetét.

Könyves Mihály elnöki megnyitójában lelkes beszéddel üdvözölte a szép számmal egybegyűlt tagokat és a gyűlés iránt érdeklődő vendégeket. Hatásos beszédét a gyűlés általános éljenzéssel fogadta.

Ezután az elnök bejelenté, hogy a kör eddigi jegyzője: Baulovics Sándor volt porosztói áll. tanító, megyénekből eltávozott; arra kéri tehát a gyűlést, hogy helyébe új jegyzőt válasszon.

A bizalom Schenkner Antal, szobránczi áll. tanító felé hajlott, a kit a közgyűlés egyhangulag jegyzővé választott.

A felolvasások sorát Hirschler Soma, szobránczi állami igazgató-tanító nyitotta meg „Az oktatás kiindulási pontja“ czimű tétel fejtegetésével. Az oktatás kiindulási pontja nem lehet más — mondja az előadó — mint a szeretet. Szeretet nélkül sem jó fegyelmet tartani, sem a tanításban kellő eredményt elérni nem lehet. Csak a szeretet az, mely még a gyenge tanítót is a jó tanítók sorába emeli. Felolvasását a gyűlés éljenzéssel fogadta és az előadónak jegyzőkönyvi elismerést szavazott.

Ezután Schenkner Antal, szobránczi állami tanító „Az irvaolvasás eszközeiről“ értekezett. Alapos szakismeretről tanuskodó előadásában röviden vázolta az irvaolvasás tanításának fejlődését és tör-

ténetét: kimutatta, minő eszközök állanak a tanítónak rendelkezésére ezen legfontosabb tantárgy tanításánál. Nagy gonddal megírt értekezése-ért a gyűlés felolvasónak jegyzőkönyvi elismerést szavazott.

A gyűlés utolsó tárgya: „A tanítók anyagi helyzetének javításáról” című értekezés volt, melyet Budai István zavatkai elemi tanító kiváló érdeklődés és általános figyelem között olvasott föl. Dolgozatában élénk tollal rajzolta a tanítók gyarló anyagi helyzetét, általános nyomorát és elviselhetetlen sorsát. Majd arról szólott, hogy fizetésünk rendezésénél visszaesés történik, mert a 300 frtnyi minimumot már az 1868. évi 38. törvényezikk biztosította számunkra s most, 24 év múlva ugyanazon minimum van a tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslatban tervbe véve. Az állami tanítók anyagi helyzetét némileg kedvezőbbnek mondta a nem állami tanítóknál, de konstatálja, hogy az ő fizetésük sem felel meg a tanítók óhajainak, mert fáj nekik az a tudat, hogy intelligens létükre egyenlő fizetést kell élvezniök a hivatalosokkal. Szerinte ez a szomorú tény a néptanítói hivatal lealacsonyításának a non plus ultrája. Szólott még a tanítók előléptetéséről. Végül arra kérte a gyűlést, hogy javaslatát fogadja el és kérelmezze a tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslat megváltoztatását olyképen, hogy abban a 300 frt (= 600 korona) csak kezdő fizetésnek legyen fölvéve és az, öt évenként 100 frttal (200 koronával) emeltesék mindaddig, míg a 600 frtot, vagyis az új pénzszámítás szerint az 1200 koronát el nem éri, mely a 15. szolgálati évben következnek be s azon túl részesüljön minden tanító 10%-nyi pótlékban egész szolgálati ideje alatt s 840 frttal, vagyis 1680 koronával nyugdíjba vonuljon. A városi tanítóknak legkevesebb 400 frtnyi kezdő fizetést s azon kívül drágasági pótléket ajánl megállapítani. Az aktuális tárgyú értekezést a gyűlés tagjai mindvégig feszült figyelemmel hallgatták s az értekezőnek köszönetet és jegyzőkönyvi elismerést szavaztak.

A törvényjavaslat megváltoztatása tárgyában beadandó kérvény szerkesztésével Budai István lett megbízva.

Az indítványok sorából a következőket emelem ki:

1. Budai István azon indítványát, hogy a gyűlés tüzzön ki pályadíjat egy paed. tétel kidolgozására, a tavaszi gyűlésre halasztotta.

2. Hirschler Soma pedig azt indítványozta, hogy a gyűlés tagjai távirati úton üdvözljék gróf Csáky Albin ő nagyméltóságát azon alkalomból, hogy tárczáját továbbra is megtartotta. A gyűlés az alkalmi indítványt egyhangulag elfogadta és a táviratot nyomban elküldte.

A tavaszi körü gyűlést Solymoson fogják megtartani, melyre előadókul a következő tagok jelentkeztek: Fodorovszky Jenő sztrajnyáni állami igazgató-tanító szabadon választandó tárgyról; Budai István, zavatkai tanító „A tanítók előléptetéséről”; Schenkner Antal, szobránczi áll. tanító szabadon választandó tárgyról és végül Hirschler Soma szobránczi áll. igazgató-tanító „Gróf Csáky Albin vall. és közokt. m. kir. miniszter élet- és jellemrajza” című dolgozatával.

Budai István,
alelnök.

KÖNYVISMERTETÉS.

»Jó egészség naptára« a magyar nép számára az 1893. évre az Országos közegészségi egyesület megbízásából Bernát István, Csapodi István dr. és Gerlóczy Zsigmond dr. közreműködésével szerkesztette Faragó Gyula dr. II. évfolyam. Ára 30 kr.

Igen életrevaló eszme: orvosi tanácsokat naptárak útján terjeszteni. Naptárt vesz és olvas még a legszegényebb olvasni tudó ember is. S minthogy a népek bármire való oktatása bennünket, néptanítókat, közelről érdekel, helyén valónak találok e fentjelzett naptárral tüzetesebben foglalkozni. A jelen mű szórakoztató modorban — a kötöt és kötetlen beszéd különböző fajait felhasználva — igyekszik kiaknázni a nép olvasási vágyát a közegészségügy szolgálatára. Jó nevű prózairói — egykettő kivételével — ügyesen oldották meg feladatukat. Legtöbb czikkje művelt embereknek is okulást és élvezetet nyujt, verseivel azonban elmaradhatott volna. A megnótásított orvosi tanácsok és receptek közül álljon itt a „Kalapom, kalapom csurgóra“ czimű nótára rámozott vagy feszített népdal:

»Ne legyen szemét az udvaron,
Kútnál árnyékszék ne maradjon,
Mert nagy baj lesz belőle,
Ha ronda a házad környéke.«

Szegény Muzsa, ki hajdanta az eszmények fenségességeért küzdött, most a szemetes kocsi dolgát végeztetik veled!!! — Tóth Béla a fővárosi iszákos gyári munkások lelke megnyugtatóására és az önképzésük végett fővárosba igyekvő iparosok elriasztására „Üsodatevő butykos“ czimű elbeszélésében szépen megírja, hogy egy ügyes, szorgalmas, józan, nyalka kovácslegény Garzsó mérnök biztatására — önképzés és az önállóságra vergődhetéshez szükséges pénz megkeresése céljából — feljön Budapestre gyári munkásnak. Itt zord téli napokon a szabad ég alatt kellvén dolgoznia, kényszerűségből rászokik a mértéktelen pálinkaivásra s egy év leforgása alatt beteg, rest, mihaszna kéregetővé válik. Ez az elbeszélés máskülönben is meglehetősen a képtelenségek határai között mozog. — A „Nagyétű Péter“ czimű elbeszéléshez rajzolt képen föltett kalappal ülnek és állnak a disznótorra meghítt vendégek és a gazda az asztalnál, a mi egészség- és illemellenes. A magyar ember tud annyit tisztességet, hogy a szobában leveszi kalapját. Aztán, ha az Országos Közegészségi Egyesület missziót akar teljesíteni ennek a naptárnak a kiadásával, szabja 20 krajczárra az árát; mert minden nép számára írott műnek, kell, hogy egyik főkelléke legyen az olcsóság.

Volák Lajos.

K i m u t a t á s a

azon adakozásoknak, melyek a létesítendő országos tanítói központi iroda czéljaira a kibocsátott gyűjtőleveken befolytak:

A pápa-esperesi ker. róm. kath. Tanítóegylettől Hánnig Antal elnök által, 555. iv. (Adakoztak: Varga József, Máty József, Gaál Jenő, Hánnig Antal, An Gyula, Tauber Sándor, Pintér Gyula, Bella József, r. kath. tanítók Pápau

50=50 krt; kiegészítésül közösen 1 frtot.)	5 frt — kr.
A „Hevesmegyei általános tantestület“ Halász Ferencz kir. tanfelügyelő útján, 1177. iv.	20 „ — „
Brunovszky Samu tanító Miava, 1291. iv. (Szlávi Ilona, tanítónő, Brunovszky Samu tanító 50—50 krt, Dégay Gyula tanító 30 krt, Redl Julia 25 krt)	1 „ 55 „
Sebestyén Jenő, egyetemi tanár Bpest, 1668. iv	1 „ — „
Velösy Lipót, fõv. tan. Bpest, 564. iv. (Ehez hozzájárultak: Nagy Antal, Wellisch Zsigmond, Petrik Géza, Hrossó József és Nyirák Edéné 50—50 krral, Petrik Gézáné 40 krral, Kicsi 10 krral, Csemitzky Pál, Dr. Egert József, Heckenast Kálmán, Szalmásy József, Máltás Hugóné, Selymesy Béláné, Wiesner János, Grillusz Emil, Széll Ignáczné, Márffy Albin, Márffy Ede és Oeffner Rezső 1—1 frttal.) . 15	„ — „
Tóth Mihály, kántortanító Ráczeke, 541. iv.	„ 50 „
A lipótmezei elemi isk. tanítóttestülettõl, Hofer Ferencz v.-tan által, 2020. iv	2 „ — „
Dr. Wagner Lajos, tanár, a pozsonyi tanítóttest. alelnöke, 571. iv	1 „ — „
Peres Sándor H.-M. Vásárhely, 51. iv. (Peres Sándor, Exner Leó, Fodor Lajos 1—1 frtot)	3 „ — „
Rác Ferencz, Rákos-Palota, 489. iv	3 „ — „
Laub Sándor Diósgyõr-gyártelep, 240. iv. (Laub S. 60 krt, Nagy Lajos, Szebenyi J., Istváncsics Gy. 20—20 krt.) . . .	1 „ 20 „
Réva-Ujfalu község elõljárósága, 1472. iv. (Stoica Péter, Gáspár Pfánóthy 20—20 krt, Bartulescu Gy. 21 krt, Atanackoviç Mihály ig.-tan. 50 krt, Bernát A., Rudneamin P. 40—40 krt, Roskulecz Prokop 25 krt.)	2 „ 11 „
Molnár István, vinczellérképezd. igazg. Bpest, 50. iv	2 „ — „
Tóth Károly polgármester Kun-Szt-Márton, 1860. iv. (Veress János, Schöber Alajos, Mátray J. (keresk.), Nagy J., Wágner J., Rékány I., Jalovetz A., Olvashatlan Antal 20—20 krt.)	1 „ 60 „
Csepely Sándor iskolaszéki elnök Budapest, 1687. iv. (Csepely Sándor, Dr. Perleberg A., Eckermann E., Mihalovits A., Dr. Axamethy Lajos 1—1 frtot.)	5 „ — „
Bezerédy-utczaei el. leányiskola tanítóttestülete 2060. sz. iv. (Prándtn r Hermina, tanítónõ 1 frt, Dinszt István 50 kr.)	1 „ 50 „
A Bajnok-utczaei el. fiúiskola tantestülete, 2045. iv. (Fettich Ferencz, igazg.-tanító 2 frt, Farkas J. ttó, Szabó Anna ttónõ 1—1 frt.)	4 „ — „
Gyertyánffy István, áll. kép. igazg. Bpest, 54. iv. (Gyertyánffy István 10 frt, Havranek F. 2 frt, N. N., Hermann Antal, Kim Alajos 50—50 krt, K. R. 30 kr.)	13 „ 80 „
Szvetics József táborknok Ludovika-akadémia, 2009. iv.	2 „ — „
Muhr György vendéglõs Budapest, 1803. iv	5 „ — „
A lapunk 51. számában kimutatott összeg	180 „ 41 „

összesen : 270 frt 67 kr.

Budapesten, 1892. december hó 19-én,

Kurz Sámuel.
 az Orsz. Bizottság pénztárosa.
 (lak. Bpesten. IV. Deák-tér 4. sz.)

KULFÖLDI TANÜGY.

Franciaország. Az akadémiai képzettségű tanítóknak az elemi iskolákban való alkalmaztatásáról Carré, francia elemi iskolai tanfelügyelő a következő s a mi viszonyainkra is több tekintetben alkalmazható, érdekes nyilatkozatot teszi: „Elemi iskolai tanítónak lenni annyi, mint tanulmány tárgyává tenni a pedagógiát. Röviddel ezelőtt még nem is ismerték ezt a szót a tudományos nyelvben; oly kevés értéket tulajdonítottak a dolognak. És ha pedagógusról kezdtek beszélni, az alatt mindjárt valami alárendelt, silány képzettségű, pedáns természetű embert gondoltak. Az elemi iskolai tanítók azonban tekintélyt és becsületet szereztek a neveléstudománynak, úgy, hogy azt most hivatalosan is elismerik. A képzőintézetekben ápolják azt ma legfőképen, s ha azokban lélektant és etikát is tanítanak, az csak a pedagógia kedvéért történik, hogy ez utóbbi az előbbieket által biztos alapot nyerhessen. Az elemi iskolai tanítók és tanítónők pedagógiai egyesületeket alakítottak (de nem igen látogatják, legalább nálunk. Szerk.); vannak nagyszámu pedagógiai tankönyveink, melyeknek írói nagyobb részét elemi iskolai tanítók; vannak nevelésügyi folyóirataink és szakközlönyek stb. Mindezek az elemi iskolai tanügynek a gyümölcsei. És szinte bele kell élnünk magunkat egy népiskolai tanító életébe, ha tudni akarjuk, mennyi ügybuzgósággal beszélnek meg ez állásban minden olyan dolgot, a mi a nevelés- és oktatásügyre vonatkozik, — mennyi érdeklődéssel viseltetnek még a mellékes kérdések iránt is, mennyit vitatkoznak a tanítási módszer, az iskolák berendezése, a fegyelem alkalmazása stb. kérdésében. A fegyelemnek az elemi iskolában nagy jelentősége van. A természeti adomány itt nem sokat ér; jó fegyelemre szert tehetni: alapos tanulmányt s gyakorlati képzettséget föltetelez. Bár a magasabb iskolák tanítói is okulnának e tekintetben; fölöslegesnek tartják talán az ez irányú tanulmányokat, habár vannak esetek, midőn hivatásszerű, gyakorlati eljárásaikkal csak önmaguknak volnának hasznára. Hány akadémikus tanít eredménytelenül, mert eljárásuk renszertelen! Hány jeles és tudós akadémikus nem ér czélt, mert mint mondani szokás, nem tud fegyelmet tartani! — Nem azt mondom ezzel, hogy az elemi iskola elzárja kapuit az akadémikusok előtt, csak azt a föltételt szabom, hogy az elemi iskoláról s tanítási rendszeréről kedvezőleg nyilatkozzanak. Azok az akadémikusok, a kik elemi iskoláinkban működnek, többnyire olyanok, kik magasabb téren alkalmazást nem nyertek és sokszor csak kedvező alkalomra várnak, hogy az elemi iskolai szolgálattól ismét elhagyhassák. Az ilyen egyének nincsenek hasznára az elemi iskolának és csak ritka eset, hogy valamely akadémikusból jó elemi iskolai tanító váljék stb.“

Spanyolországban valóban elszomorító a tanítók helyzete. Vannak tanítók, kik évek óta nem kaptak fizetést s kik illetéknépen koldulni és éhen halni kénytelenek. Legutóbb a malagai székesegyház kapujánál egy elzüllött ember terjeszté ki karjait a járókelők felé s alamsznát kért; mellén nagy papírtábla függött, rajta koldulása okaival. Ez az ember a benalgeboni tanító volt, kinek, az iskolahatóság már 8 év óta nem adta ki fizetését, s ki illetén módon koldulásra adta magát. A rendőrség természetesen bekísérte szegényt s a mint Malaga utczáin végig ment, magára terelte beszédével a nép figyelmét, tudomást szereztek róla az ellenzéki lapok is, kiknek lármájára aztán kistült, hogy igen

sokan vannak olyan tanítók, kik fizetést 2, 4, 6 sőt 8 évig sem kaptak. Az állam bár mindig kiutalványozta járandóságait, de a közvetlen hatóságok azokat legtöbb esetben minden ok nélkül lefoglalták. A visszatartott tanítói fizetések összege legalább 6½ millió frankra rúg. Szép állapotok!

Ausztria közoktatásügye. Ausztriában 2,971.000 elemi iskolas növendékre 81.000 középiskolai tanuló, 130 ezer szakiskolákat (ipari. keresk. és zene) járó, továbbá 18.000 felsőbb tanintézeteket látogató növendék esik. Egészben véve 300 népiskolai tanuló közül mintegy 20 veszi igénybe a közép- és szakiskolákat és 2 a felsőbb tanintézeteket.

Norvégiának ama vidékei, a hol az egyes majorságok egymástól több mértföldnyire esnek, a tanító jár a gyermekekhez, a helyett hogy ezek hozzája mennének. Arra, hogy minden családhoz külön bekopogtasson, természetesen nem futja az idejéből, hanem több család gyermekei összegyűlnek egy közös majorságban s ott részesíti őket oktatásban. Az évi tanítási idő ennekfolytán természetesen igen rövid, némely helyütt csak 9 héttig tart s a legtöbb helyen sem tart tovább 12 hétnél, Norvégiában egyébként az iskoláknak még oly nagy hiányát érzik, hogy pld. 1875-ben még 1860 ilyen vándoriskola állott fenn, melyekben 31.156 gyermeket oktattak.

Iskolai értesítők.

42. A **znióváralfjai** m. kir. állami tanítóképezde értesítője az 1888—1892. tan évekről. Szerkesztette: Somogyi Géza, igazgató. Kitűnő kritikai értekezés nyitja meg az értesítőt Somogyi Géza jeles tollából, ki a »népiskolai tankönyvek és azok bírálatának kérdését«-t fejtegeti. A tanári testület 11 tagból állott. Az értesítő továbbá a következő fejezeteket közli: az igazgató működése, a tanítás elintézése, mely utóbbiban az egyes szaktanárok számolnak be tüzetesen az előadott tantárgyak terjedelméről és mikéntjéről. Az intézet mellett fennálló önképző-, olvasó-, zene- és daloskörben a tanítójelöltek kiváló munkásságot fejtettek ki. A tanulók létszáma volt 68 és pedig 42 tót, 18 magyar, 6 német és 1 szerb nemzetiségű. Az intézet mellett 6 osztályú gyakorló iskola is állott fenn. A lefolyt évben 18-an tettek tanítói illetve kántori képesítő vizsgálatot.

43. A **szilágycsehi** m. kir. állami 6 osztályú elemi fiú- és leányiskola, az államilag engedélyezett elsőfokú ipariskola és az »első nyári óvoda« értesítője. Az 1891—92. tanév végén összeállította: Bardócz Pál, igazgató. — Az elemi iskolába beiratott összesen 164 tanuló és pedig 156 magyar és 8 oláh; ezek közül elégtelen osztályzatot nyert 12. A tantestület 5 tagból állott, hitoktatással 3-an foglalkoztak. Az iparisk. tanszemélyzet 3 tagból állott. Itt a tanoncok száma volt 51 és pedig 47 magyar és 4 oláh. Az iparos leányok tanfolyamán 14 leány vett részt.

44. **Temesvár** sz. kir. városa néptanodáinak XX. értesítője az 1891—92. tanévről. Szerkesztette: Tietz Ferencz, temesvár-belvárosi közs. tanító, mint az iskolaszék titkára. A tantestületek személyzete a belvárosban 10, a gyárvárosban 10, a Józsefvárosban 8, a majorokban 3 tagból állott. Az értesítő részletesen közli az egyes osztályok tanítási anyagát. Tankönyvekkel 1582 tanulót segítettek. Az elemi iskolai tanulók felruházására 646 frt 50 krt, iparostanulók ruházására pedig 38 frtot fordítottak. Az iskolák magyarosítása érdekében nevezetes intézkedés tétellett azzal, hogy elrendelték, miszerint a tanítás nyelve a második osztályban is kizárólag magyar legyen. A városi siketnéma gyermekek közül 37 részesült rendes oktatásban. Az iskolába járt összes tanuló létszáma volt 2036 és pedig 528 magyar, 2043 német, 170 román, 72 szerb, 18 tót, 1 bolgár és 4 angol. A tanév végén maradt 2631 növendék, kiknek mintegy 200 a-a nyert elégtelen osztályzatot. (Vége.)

I R O D A L O M.

— **»Első oktatás a földrajzban«** cz. munkát rendezett most sajtó alá Velősy Lipót fő- és székvt. tanító. Mint czime mutatja, nem megyei földrajzról van szó, hanem oly műről, mely mindazon szükséges tudnivalókat foglalja magában, melyeket a miniszteri tanterv megkövetel. Az anyagot szerző nem magyarázólag adta, mert az az első leczkétől az utolsóig mint a leczkékben van földolgozva, s a tanító számára jegyzetekkel ellátva. Mellőzött minden elméleti fejtegetést, kizárólag a gyakorlatra szorított. Kiindulási pontjai a székes fővárost vette, mint a hol a földrajzi ismeretek gazdag tárházában feltalálhatjuk mindazt, a mire a III. osztályú gyermeknek szüksége van. A mű tehát nem kizárólag a székes fővárosi iskolák számára iratott, használható az akár a megye, vagy az ország bármely iskolájában. Hosszabb kommentár helyett elengedőnek véljük annak tartalmát az alábbiakban bemutatni: Módszertani utasítások. Segédeszközök. Bevezetés a földrajzba. A főégtájak. A piczi pacsirta. (Költ.) A melléktájak. Az árnyék. A napóra. A szélkakas. A Gönczöl-szekér. Az Északi csillag. Az iránytű és használata. Tájékozás a fekvő papíron és a szélrózsa elkészítése. Tájékozás a tablán és a térképeken. A tanterem alaprajza. Az iskolaépület alaprajza. Köz- és magánépületek. A középületek megmagyarázása. Az iskola környéke. Házsor, utca, tér, piac, stb. Házcsoport, lakóhely. Szülőföld. Szülőföldem szép határa. (Kisfaludy K.) Budapest felosztása. Budapest kerületei. Budapest lakosai. A lakosok foglalkozása. A lakosok nemzetisége. Magyar vagyok. (Pósa Lajos.) A magyar fiú. A lakosok vallása. Közlekedési eszközök. A lakóhely története. Budapest története. Belterület, határ. Országút, vasút, dűlőt, gyalogút. Emelkedések, mélyedések. Folyó- és állóvizek. Budapest határa. A lakóhely állatai, növényei, ásványai. A látás köre és határa. Éghajlat. A környék. A járás. A megye. Pest vármegye. Az ország és haza fogalma. Mi a baza? (Majtényi Flórától.) Magyarország. (Pósa Lajostól.) A hazáról. (Pósa Lajostól.) Jó honfiak, honleányok legyetek. (Pósa Lajostól.) A kirándulásokról. — E bő tartalmat a szöveg közé nyomott 14 illusztráció és számos feladat egészíti ki. Hogy mennyire hasznos munkát végzett szerző sajtó alatt levő munkájával, leginkább kitűnik a »Budapesti (budai) Tanítóegylet« által kiküldött bíráló bizottság jelentéséből, mely a többi közt a következőket mondja: »Alulírottak tisztünkben eljárva, jelenthetjük, hogy a munkát gondosan áttanulmányoztuk s azt mint olyan művet, mely úgy paedagógiai, mint didactikai szempontból teljesen megállja helyét s tankönyvirodalmunkban hézagot pótolni van hivatva, a legjobb lelkiismerettel ajánlhatjuk. A munka szélszerű beosztása az anyagnak helyes megválasztása s különösen a minta-leczkék kitünő földolgozása nagyon meg fogja könnyíteni a tanító feladatát, s megfelelően amaz intencióknak is, melyeknek az egyesület több alkalommal kifejezést adott. P r i c z e l János, L a k i t s Vendel és T r á j t l e r Károly f. v. igazgatók.« Ennélfogva mi is bátran ajánlhatjuk a szóban levő munkát kartársaink figyelmébe, melynek szerzője egyelőre csak előjegyzést kér, hogy a nyomtatandó példányok száma felől tájékozhasssa magát. A mű ára 60, esetleg 50 kr. lesz, mely az átvételkor fizetendő. Az előjegyzések szerző nevére Bpest, I. ker. Várbeli iskolába küldendők.

V E G Y E S E K.

Lapunk t. előfizetőit a hátralékos összegek beküldésére, illetve az előfizetések szives megújítására ismételten felkérjük.

— **Ertesítés** A Népn. Bpesti Egyesülete tagjai igen jó minőségű köszönet kaphatnak meglehetősen olcsó áron (50 kgr. szákonként 76 kr. ával) ha ez iránt W a l t e r Károly kartársunkhoz (VI. Sziv-utcai el. iskola) fordulnak, kinél az erre szóló utalványok kaphatók.

— **Megjött a rendelet**, s a mint a jelekből kivehető, nem valami megnyugtató a fő- és székvt. tanítóságára nézve. A kolerajárvány okozta iskolai mulasztások miként leendő pótlásáról van szó. Ez ügyben annak idején nagyérdemű tanfelügyelőnk elnökle mellett igazgatói értekezlet tartott; az ezen alkalommal történt megállapodás folyamányának tekintendő a vallás- és közokt. miniszter úrnak fő- és székvt. Tanácsához intézett ama leirata, mely

többek között kimondja, hogy »az összes községi elemi iskolákban stb. az évközi szünetek a minimumra szállítottanak le és pedig karácsonykor csupán deczemb. 24-én, 25-én és 26-án és január 1-én, husvétkor csak a róm. kath. vallású tanulók szent gyakorlataihoz szükséges napokon, márcz. 27. és 28-án, továbbá márcz. 30-tól ápr. 3-ig bezárólag, pünkösdkor csupán május 21-én és 22-én fog szünetelni a tanítás és a naptárakban ünnepnapként jelzett egyéb napok kivételével más szünet nem lesz.« Továbbá: »a tanítás az összes községi iskolákban csak június 28-án fog véget érni« és végül, hogy »az évközi osztályvizsgálatok az összes községi iskolákban elmaradnak.« — A mennyiben több oldalról felszólítottunk, hogy ez érdemben véleményünket elmondjuk, kötelességünk kijelenteni, hogy ez intézkedéseket több tekintetben túlságosoknak tartjuk. Ragályos betegségek, árvíz stb. miatt csaknem minden évben volt még rövidebb-hosszabb ideig tartó szünetelés a tanításban, s a mulasztottak a tanítóság részéről mindig pótolattak. Ha a jelen esetben netán különös intézkedések megtételére nyílt szükség, bizva a f. tanítóság lankadatlan igekezetében, az évközi szünetek megnyirbálása annál kevésbé volt kívánatos, mert hisz az általános ismétlésre szánt idő, a rendelet értelmében június hó 28-áig kinyújtva amúgy is a rendes tanításra fordítandó.

— **Hangok a tanítóság köréből.** A fent ismertetett rendeletre vonatkozólag az utóbbi napokban több felszólalás érkezett hozzánk a f. tan. testület egyes tagjai részéről. Közöljük közülük minden kommentár nélkül a legrövidebbet, a mely szórúl-szóra így hangzik: »Tegnap közölték a napilapok a közokt. miniszter úrnak az iskolai szünetek meg rövidítésére vonatkozó rendeletét. Az intézkedést, ha nem is egész mivoltában, de egyes részeiben helyeslem. De nem helyeselhetem azt, hogy ezen rendelet egyedül az igazgatók érdekeire inspirációból jött létre. Mikor mulasztások pótlásáról, iskolai szünetek redukálásáról, szóval gyakorlati dolgokról van szó, okvetetlenül megkérdezendők volna az osztálytanítók is. Hogy ebben és több más esetben nem történt meg, az mindenesetre nagy és sértő mulasztás. Lehet, hogy idővel másként lesz. Adja Isten!«

— **Felhívás pályázatra.** Az elemi népiskolai irástanításnál irányadóul szolgáló Vezérkönyv megszerkesztésére a vall. és közokt. miniszter ezennel pályázatot hirdet. A Vezérkönyv a következőkre terjeszkedjék ki: Az irás fejlődés-történetének rövid vázlata. Az irástanítás módszerei. A szépirás kellékei. Az irásnál elfoglalandó helyzet. Az iskolapad szerkezete. Iráshoz való anyagok és eszközök. Taneszközök. A tanítási eljárás az elemi népiskola I—VI. osztályában és az iskolában. Előgyakorlatok. Minta-eczkék. Kiváratatik továbbá a kis és nagy ABC betűalkjait a népiskolai tanításhoz mért egyszerűséggel ábrázoló írásminta dülő és álló iráshoz. — A könyv terjedelme lehet 4—5 nyomtatott 8°-ad iv. — Az irástanítási Vezérkönyv megírására pályázni akarók felhivatnak, hogy tisztán és olvashatóan megírt munkáikat, nevüket és címüket rejtő jel és levél kíséretében 1893. szeptember hó 30-ig a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz nyújtsák be. — A bíráló alkalmával abszolúte legjobbnak ítélt művet a ministerium ki fogja adni és a 25000 példányban nyomtatandó kiadását ivenkint 50, azaz: negyven forint díjazni. A szerző ellenben kötelezi magát arra, hogy hasonló könyvet más kiadó részére nem fog írni; a könyvet minden új kiadás alkalmával az igények szerint kijavítja, esetleg át dolgozza.

— **Megszökött árvafiúk.** Bécs város margaretheni árvaházából legutóbb 14 árvafiú szökött meg. Egyenként illantak el az árvaházból, s hogy feltűnést ne keltsenek, minden zsinórzatot és jelvényt leejtettek ruházatukról s így kezdtek meg kalandos kirándulásukat. De ez nem soká tarthatott, mert Inzersdorfban már megcsíptek őket s társaskocsin vitték vissza az intézetbe. A társaságban már megcsíptek őket s társaskocsin vitték vissza az intézetbe. A társaságban már megcsíptek őket s társaskocsin vitték vissza az intézetbe. A társaságban már megcsíptek őket s társaskocsin vitték vissza az intézetbe.

— **»Hajdumegyei tankerületi tanítók Gönczy-egyesülete«** czim alatt részint az általánosan ismert tanítótestületi munkásság kifejtése, részint a népnevelési egyesületek hivatáskörének betöltése, részint végre Debreczenben tankerületi tantermuzeum és szakkönyvtár, meg a »tanítók Otthona« létesítése czéljából a népoktatás minden tényezőjének: tanítóknak, tanároknak, lélkészeknek, iskolai, egyházi és közigazgatási hatóságoknak, meg a társadalomnak közös téren vállvetett tevékenységére számító közművelődési egyesület alakul. Az alakuló közgyűlést f. hó 28-án d. e. 10 órakor tartják meg

Debreczenben. Az üdvös czélú mozgalom élén S ó l y o m Antal és D o b ó Sándor hajdúböszörményi tanítótársaink állanak. Kívánjuk, hogy fáradozásuk tejes sikerű legyen!

— **Iskola vasból.** A aiseau-i (Belgium) vashámor a costaricai San José városa részére teljesen vasból készült iskolaépületet emeltetett. Ennek homlokzata 60 méter hosszú, magassága pedig 45 méter. A földszinten 8 osztály foglal helyet, továbbá 4 szoba az igazgató és a tanítók részére, ruhatárakkal és tágas udvarral. Az emeleten szintén 8 tanterem van, 2—2 nagy teremmel a tanterület és a könyvtár részére, valamint egy nagy díszteremmel, mely egy teljesen felszerelt színpaddal van ellátva. A szünperczek alatti séták végzére az emeletet tágas karzatok futják körül díszesen kovácsolt vaskorlátokkal. — Mi faházakkal is meg volnánk elégedve, csak minden községünknek volna iskolája!

— **Máshol se arany az élet!** Madrid közvetlen közelében él egy szegény tanítónő, ki nap-nap után kijár a szántóföldekre, ott összeszededegeti az elszórt kalászokat, a miket aztán elad, mert a község már régóta nem fizeti ki a járandóságait. S az ilyen szegyenletes állapotokon a jó spanyolok még mulatnak, élcelődnek!

Lapunk mai számához van mellékelve a »Kis Lap«-nak, e régi és jeles gyermekújságnak mutatványve s az arra vonatkozó előfizetési felhívás. Kötelességet teljesítünk, midőn e kitűnő gonddal szerkesztett gyermeklapot kartársaink szives támogatásába ajánljuk.

Nyugtázása az 1892. évi október 9-től decz. 15-ig befolyt egyleti tagdíjaknak: Az 1890. évi IV. negyedre: Kiss Károly, Virágh Anna. — Az 1891. évi I. negyedre: Neubauer Zsigmond. — Az 1891. évi III. negyedre: Valter Vilmosné. — Az 1891. évi IV. negyedre: Frimel János, Witkovszky Antal. — Az 1891. évi III. és IV. negyedre: Martinek Agoston. — Az 1891. évi I. egész IV. negyedre: Magyar József, Gotláb György. — Az 1892. évi I. negyedre: Hoffmann Tódorné, Szántó Eleázár, Kömlödy Mór, Maurer János, Varga Ilona, Hofecker Imre, Oleják Károly. — Az 1892. évi II. negyedre: Bárány Zsigmond, Ivicz Ferencz, Ehmann Ferencz, Horcsik Kálmán, Schneider Ilona, Péderi Gyula. — Az 1892. évi III. negyedre: Cserényi János, Klinda Gyula, Faludi János, Jablonszky Alajos, Ross Nándor, Fetter György. — Az 1892. évi II. és III. negyedre: Horváth László, Dikovics Dániel. — Budapest, 1892. évi decz. 15-én — K o l l e r Márton egyleti pénztáros.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. J. Zntó-Váralja. Az érdekes tárczát megkaptam. Közlését már csak az újvire ígérhetem meg. Soká nem fog késni. — **P. S. Hódmezővásárhely.** A jókivánatokat s a küldött cikket köszönöm. Az előbbieket szívből viszonzom, az utóbbit el kellett tennem a jövő évfolyamra. — **Z. D. Főlegyháza.** Sajnálattal vettem levelét. A lapot — ha rossz néven nem veszi — továbbra is megküldöm. Talán lesz még szálló, lágy kenyér! — **H. J. Szegzárd.** Az ismertetés megjött. Utolsó számunkban alkalmasint benne lesz. De vajjon nem tömjénez kissé túlságosan? — **B. M. Kis-Várda.** A hiányzó számot megküldettem. — **N. J. Zenta.** **Z. K. N-Tapolcsány.** Czikkeiket — sajnálom — ez évben már nem közölhetem. De január folyamán okvetl nélkül sorra kerítem. — **B. L. Déva.** Üdvözlöm új működési helyén. Kineveztetéséről már régebben tudomással bírtam, de nem tudtam: hova üzenjek. Legközelebb bővebben írok. — **M. G. Budapest.** B. munkájáról tüzetesebb ismertetést szeretnék. A mit írni szives voltál, nem szól érdemlegesen a tárgyhoz, nincs benne: kritika. — **M. H. Ó-Buda.** A lap beszüntetésére csak a választmány van jogosítva. Kérését tehát rossz helyre adressálta. — **Egyesületünk tagjainak, e őffizetőinknek s t munkatársainknak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!**